

У 2013 р. затверджено Концепцію індустріального (промислового) парку «Славута». Метою його створення є забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності міста Славута, активізації інвестиційної діяльності, створення нових робочих місць, розвиток сучасної виробничої та ринкової інфраструктури. Розбудова індустріального (промислового) парку «Славута» відіграватиме важливу роль у задоволенні потреб вітчизняних та іноземних інвестиційних компаній. В індустріальному парку працюватимуть переважно жителі міста, але слід враховувати, що зона охоплення індустріального (промислового) парку «Славута» знаходиться неподалік міста Шепетівка та ближніх сіл Славутського району, що надасть можливість частково працевлаштувати жителів даної місцевості [2].

Висновки. Таким чином, індустріальний парк у місті Славута матиме важливе значення для регіонального розвитку північної частини Хмельницької області, а отже суттєво впливатиме на розвиток промисловості регіону.

Список використаних джерел

1. Басиров В. М. Славута, Нетішин. Креснавичий нарис / В. М. Басиров, О. Я. Сапожник. – Славута, 1989. – 94 с.
2. План «Дій зі Сталого енергетичного розвитку міста Славута, Хмельницької області». Матеріали Славутської міської Ради.
3. Прищеп О. Вплив нових містоутворюючих факторів на розвиток Славuti в другій половині 19 – на початку 20 ст. // Славута і Славутчина: минуле і сучасне. – Славута, 2003 р. – С. 22 – 25.
4. Славута / Географічна енциклопедія України: В 3-х томах / Редкол. О. М.Маринич (відпов. ред.) та ін.. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1989-1993. Т. 3: П – Я. – С. 200.
5. http://www.misto.esco.co.ua/best_practice/seap_slavuta.

Ярошевська Н.

*магістрантка II курсу спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
Науковий керівник – викл. Пушкар О.І.*

ЕКОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ, ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖІ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Система охорони здоров'я – цілісна структура, основним завданням якої є забезпечення відповідно рівня здоров'я населення. Основним функціональним елементом системи охорони здоров'я є заклади охорони здоров'я, які безпосередньо

надають медичні послуги населенню. У своїй діяльності заклади охорони здоров'я керуються законодавством України «Про охорону здоров'я» та іншими нормативними документами. Це забезпечує рамки, в яких такі заклади функціонують. Однак, на діяльність закладів охорони здоров'я, безпосередньо на території, впливає ряд чинників, які корегують юридичні норми. Одним з таких чинників є екологічний, від якого залежить рівень здоров'я населення, специфіка його захворюваності тощо. Особливо актуальним цей чинник робить незадовільна ситуація в плані контролю за дотриманням норм викидів в навколишнє середовище.

Вивченість в науковій літературі. Питання впливу екологічних чинників на здоров'я людини, а відтак й на формування і функціонування системи закладів охорони здоров'я досліджувалося багатьма вченими, зокрема Г. Барковою, В. Гуцуляком, І. Мартусенко, Х. Подвірною, О. Пушкарем та іншими.

Виклад основного матеріалу. Серед чинників, які формують екологічну ситуацію на території Тернопільського району є забруднення довкілля, якість питної води та негативні наслідки науково-технічного розвитку.

Питна вода є однією з основ людського існування. Її наявність впливає на багато аспектів людського життя, в тому числі і на формування здоров'я населення. Гідрологічний потенціал Тернопільського району достатній для забезпечення населення питною водою. Його складають природні водойми, багато штучних озер та невеликі річки. Але шкідливі викиди в навколишнє середовище наситили воду складниками негативного характеру. Тому якість питної води як в регіоні так і в Україні стала великою проблемою, яка з кожним роком загострюється.

За інформацією фахівців Міністерства охорони здоров'я України, на сьогодні практично не залишилося поверхневих водойм – основних джерел централізованого господарсько-питного водопостачання, які за санітарно-хімічними та мікробіологічними показниками можна віднести, за санітарною класифікацією, до I класу. Всі вони за рівнем забруднення наблизилися до III класу. В Тернопільській області у природні поверхневі водні об'єкти скинуто 2506 тис.м³ забруднених зворотних вод (у т.ч. без очищення – 778 тис.м³, недостатньо очищених – 1728 тис.м³). І якщо у області загалом це становило 3,9% від загального обсягу скидання зворотних вод, то у Заліщицькому і Збарзькому районах – по 100,0%, Борщівському – 76,5%, Тербовлянському – 56,5%, Чортківському – 36,4% [1].

Незадовільний стан водоочисних споруд і мереж не дають змоги забезпечити населення водою гарантованої якості. В Тернопільській області близько 5% водопроводів не відповідають санітарним нормам якості.

Водним ресурсам Тернопільського району великої шкоди завдають промислові і сільськогосподарські виробництва надмірною хімізацією земель, тотально розорюють території, відсутність або недоброякісне будівництво гноєсховищ тощо.

З метою контролю за якістю питної води, яку споживає населення Тернопільської області в 2016 році, фахівцями ДУ «Тернопільський обласний лабораторний центр МОЗ України» із джерел централізованого водопостачання було відібрано та досліджено за санітарно-хімічними показниками 3235 взірців питної води, із них не відповідало санітарно-гігієнічним нормативам 300, що становить 9,2%, за санітарно-мікробіологічними показниками – 3868 взірців питної води, із них не відповідало санітарно-гігієнічним нормативам 520, що становить 13,4%. Із сільських водогонів досліджено за санітарно-хімічними показниками 865 взірців питної води, за санітарно-мікробіологічними показниками 1056 взірців питної води. Питома вага нестандартних взірців питної води відібраних з сільських водогонів за санітарно-хімічними та санітарно-мікробіологічними показниками становить 6,0% та 17,2% [2].

Вода може бути фактором передачі багатьох захворювань. Адже переважна більшість сільського населення споживає воду з колодязів та свердловин, які через використання незахищених поверхневих водоносних горизонтів та незадовільного технічного стану не гарантують епідемічної безпеки людей.

Під впливом такого чинника як стан земель (грунтів) та їх якості також формується у значній мірі здоров'я населення. Впливають вони екологічними функціями ґрунтових покривів – накопичення в ґрунтах речовин, які негативно впливають на їх родючість тощо.

Аналізуючи статистичні дані, ми спостерігаємо що скидання забруднених зворотніх вод у поверхневі води області і районів є досить значні. Але порівнюючи Тернопільський район, де показник сягає 40 тис.м³ з іншими районами Тернопільської області то, показник поступається лише Підгаєцькому і Шумському районам у яких відповідно скидання забруднених вод сягає 30 тис.м³ та 38 тис.м³. Критична ситуація зі скиданням зворотніх вод у поверхневі води є у Теребовлянському районі – 330 тис.м³ та Підволочиському і Збаразькому районі де скиди сягають 155 тис.м³.

Велике значення для здоров'я людей має якість повітря. Постійно порушується під впливом виробничої діяльності людини природний баланс повітряного басейну. З кожним роком збільшуються викиди забруднюючих речовин у повітря. Сільськогосподарські підприємства кожного року, особливо в літню пору року, несуть шкоду населенню. Адаже обробляють свої поля різними пестицидами та отрутохімікатами, які не лише потрапляють на поля.

Викиди забруднюючих речовин в регіоні за 1990-2016 рр., внаслідок відповідних змін у галузевій структурі господарства області, зменшилися більше, як у 3 рази – із 220,2 тис. т у 1990 р. до 63,9 тис. т у 2016 р. Однак, починаючи з 2000 року, знову спостерігається їх збільшення, у зв'язку з чим їх кількість (з розрахунку на 1 км²) значно зросла – від 3,1 т у 2000 р. до 4,6 т у 2010 р. Особливо велике зростання у Тернопільському районі – від 3,3 т у 2000 р. до 18,8 [6]. Викиди усіх забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення в Тернопільському районі один з найвищих, і становить 1534,5 тон.

Статистичний аналіз дозволив встановити залежність між рівнем забруднення повітря і захворюваннями. Адаже при отруєнні ці речовини потрапляють в органи дихання, які в подальшому можуть перерости в захворювання дихальних шляхів, бронхіт, астму, пневмонію тощо.

В структурі екологічного чинника значне місце займає чинник відходів. Аналіз відповідної статистичної інформації свідчить про неухильне зростання обсягу утворення відходів загалом. Проблема з відходами гостро постає у населених пунктах Тернопільського району. Адаже, на теперішній час немає нового сміттевого полігону, а наявний – Малашівське сміттєзвалище приймає відходи з Тернополя з 1977 року. Подекуди висота завалів сягає 45 метрів. Недалеко розташований водозабір. З нього отримує воду 70 відсотків тернополян. Екологи вже багато років б'ють на сполох через небезпечну близькість водозабору й сміттєзвалища. Забруднення підземних горизонтів і є найбільшою загрозою, яке створює Малашівське сміттєзвалище. Адаже, якщо сьогодні полігон приймає лише побутове сміття, то на початку його роботи туди звозили промислові відходи.

У Тернопільському районі розташовано 36 промислових підприємств. У структурі реалізації промислової продукції переважають такі еколого-небезпечні види економічної діяльності, як: харчова продукція, продукція машинобудування, будівельні матеріали, стоматологічне обладнання, поліграфічна продукція, частка яких у загальному обсязі реалізованої продукції району становить понад 90%. Всі вони несуть і екологічну небезпеку для населення. Застаріле

обладнання та технології промислових підприємств зумовлюють викиди у катастрофічних обсягах.

Рівень навантаження на довкілля Тернопільського району є одним із найвищих в області. Частка викидів від стаціонарних джерел забруднення району в загальному обсязі по області в 2016 р. склала 13,8%.

Найбільшим забруднювачем атмосфери району багато років поспіль залишається Тернопільське лінійно-виробниче управління магістральних газопроводів, викиди якого в 2016 р. становили 700 т, або 56,0% від загальних обсягів забруднюючих речовин району. Однак, слід зазначити, що разом із скороченням обсягів виробництва, підприємство в 2016 р. зменшило викиди в повітря забруднюючих речовин у порівнянні з 2015р. на 23,7%.

Загалом, у 2016 р. у повітряний басейн району від виробничої діяльності підприємств та організацій потрапила 1251 т забруднюючих речовин, що на 18,0% менше, ніж у 2015р. На квадратний кілометр території району в 2015р. у середньому припало по 1671 кг викидів. У розрахунку на одного мешканця прийшлося по 18,6 кг забруднюючих речовин, або на 4,2 кг менше в порівнянні з 2015 р.

Крім того, в 2016р. внаслідок виробничої діяльності підприємств та організацій в атмосферу надійшло 34,9 тис. т діоксиду вуглецю, який є одним з основних чинників створення парникового ефекту.

Висновки. Екологічний фактор є одним з основних факторів, які впливають на здоров'я населення, а відтак і на діяльність закладів охорони здоров'я.

На території Тернопільської області за останнє десятиліття склалися несприятливі тенденції щодо рівня екологічної безпеки, пов'язані з забрудненням підземних та поверхневих вод, неконтрольованого використання територій під сміттєзвалища, що у свою чергу несе суттєве екологічне навантаження на навколишнє середовище і людину, як невід'ємну його складову.

Особливу небезпеку для екології на території області несуть промислові та сільськогосподарські підприємства, здійснюючи викиди небезпечних речовин в атмосферу, водойми, а також забруднюючи ґрунтовий покрив.

Список використаної літератури

1. Сидорук Б. Еколого-економічний аналіз основних проблем раціонального використання водних ресурсів Тернопільської області / Б. О. Сидорук // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє : зб. наук. праць. Вип. 10. – Тернопіль : Екон. думка, 2005. – С. 266.
2. Царик Л.П. Природні умови і природні ресурси Тернопільської області / Л.П. Царик. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 225 с.

3. Сайт Тернопільської районної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://trrada.te.ua>.
4. Сайт Тернопільської районної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oda.te.gov.ua/ternopilska>.
5. Питуляк М.В. Природний агроресурсний потенціал Тернопільської області: структура і особливості використання: автореф. дис. ... канд. геогр. наук / М.В. Питуляк. – Чернівці, 2003.
6. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2017 рік. – Тернопіль, 2018. – 568 с.

Яськевич Х.

*магістрантка I курсу спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
Науковий керівник – доц. Кузишин А.В.*

ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ТА ВОЄН

Збройні конфлікти та війна є одним із виявів насильства в національних та міжнародних сферах, і тому є довгостроковим предметом багатонаукових досліджень. З точки зору геоконфліктології необхідно знати основні поняття, що полягають у аналізі збройних конфліктів та аналізі просторово-географічних чинників стосовно їх походження, напрямку та результатів. Концептуальний апарат, пов'язаний з збройними конфліктами та війнами, дуже великий і досить складний.

Питання збройних конфліктів і воєн тісно пов'язане з **концепцією конфлікту**. Конфлікт (від латинського *conflictus*, тобто несподіванка) – вираження суперництва та протиріччя між різними сутностями. Вона вважається рушійною силою розвитку людського суспільства та її інститутів. Конфлікт розуміється в контексті протистояння, розбіжностей, незгоди або страйку між хоча б двома суб'єктами. Ці суб'єкти – особистості (конфлікт присутній у кожному міжособистісному співіснуванні) або людська спільнота (конфлікт є результатом відносин між етнічними групами, ідеологічними групами чи державами). У соціальних науках конфлікт розглядається як суттєва особливість всіх соціальних структур і тому є неодмінним успіхом для розвитку та функціонування людських спільнот. У роботі європейських соціологів (наприклад, Герберт Спенсер, Адам Фергюсон, Клод Х. Сен-Сімон) конфлікт вважається успішним механізмом розвитку людських спільнот (Kesoň 1999 cit., Paždziorek 2012).